

Slovenski kmet pa tudi s svojega gospodarskega in narodnega stališča ne more biti zadovoljen z deželnim gospodarstvom. Nemci si vzdržujejo z deželnim denarjem štiri gospodarske šole, Slovencem ne privoščijo nobene. Nemški meščanom mora pomagati slovenski kmet plačevati eno realko, eno gimnazijo, dvajset meščanskih šol, in nima od tega nobenega haska. Kot zahvala mu je, da nemška večina v deželi podpira sūdmarko, ki kupuje za Nemce slovenske kmetije, da podpira šulferajn, ki izpodriva slovenske šole ter vzgaja nemškutarijo, vir vseh nemirov na Spodnjem Štajerskem, kot zasmeh mu mora biti, da se podpirajo z deželnim denarjem tudi nemški studentenheimi po slovenskem Štajerju...

Spodnještajerski Slovenci nismo in ne moremo biti z deželnim gospodarstvom zadovoljni in naša želja, da se ločimo od Gradea in si Slovenci na Spodnjem Štajerju sami gospodarimo, postaja od dne do dne večja in gorkejša!

Politični ogled.

Obrtni nadzorniki. Število obrtnih nadzornikov se je v Avstriji s posebnim ministerskim odlokom zopet pomnožilo za tri in znaša sedaj njih skupno število 24. L. 1884. jih je bilo še samo 9. Vidi se, da vlada z večjo pozornostjo skrbi za obrtnike nego pa za kmete z ozirom na njih zadruge. Kmetje-zadrugarji bi bili veseli, ako bi imeli toliko nadzornikov za svojo organizacijo, kakor jih imajo obrtniki.

Gjuro grof Jelačić, brat slavnega bana Josipa Jelačića, je umrl dne 20. julija v Zagrebu. Posvetil se je vojaškemu stanu, a bil upokojen zaradi svojega hrvatskega mišljenja. Pozneje je obrnil vse moči v to, da se povzdigne kmetijstvo na Hrvatskem. Od l. 1873 do smrti je bil predsednik gospodarskega društva. Političnega življenja se ni več udeleževal. Le l. 1889. je prišel v hrvatski sabor, ko se je glasovalo o predlogu zastopnika Barčiča, naj se zaprosi cesar, da se Dalmacija združi s Hrvatsko. Vsedel se je na klopi hrvatske opozicije in glasoval z njo za združenje omenjenih kraljevin. To je vzbudilo takrat velikansko navdušenje pri hrvatskih rodoljubih, a v celi javnosti veliko pozornost. Med Hrvati ostane pokojnemu grofu trajen spomin.

Sv. oče učiteljem. Znani prvoborniki za katoliško združenje učiteljstva, dunajski

meščanski učitelj Moser je prejel laskavo pismo, v katerem sv. oče mej drugim pravi: «Da nihče ne more biti dober državljani, kdor ne časti Boga in je brez vere. Seveda so časovne razmere sovražne in je potrebno prodirati proti toku. Toda bodite pogumni! Nič velikega ni mogoče izvesti za Boga in domovino brez hrabrosti in stanoovitosti». To pismo najvišjega poglavarja katol. cerkve izpričuje, s kolikim zanimanjem zasleduje sv. oče katoliško gibanje med učiteljstvom. Njegove apostolske besede morajo katoliško učiteljstvo vzbuditi k vstrajnosti nasproti obrekujočemu nasprotniku.

Moravski češki katoliški shod se vrši v dneh 25., 26. in 27. septembra. Shod se vrši v Kromerizu. Na dotičnem oklicu so mej drugimi podpisani posl. Hruban, kanonika princ Hohenlohe in Visnar, grof Jaroslav Thun, župan Pistecky iz Kromeriza in mnogo drugih odličnih katoliških mož.

Bolgarija kraljevstvo. Iz Bolgarskega prihaja vest, da bo kneževina Bolgarija dobila kmalu naslov kraljevstvo. Tako baje želi sedanji knez Ferdinand, da bi se lažje oženil. Veliko se je govorilo in pisalo, da se Ferdinand oženi s črnogorsko princezino Ksenijo, zdaj se zopet zatrjuje, da je Ferdinand opustil misel na to ženitev.

Lakota v Rusiji. L. 1898 in 1899 je bila huda lakota v Rusiji in ista se obeta Rusiji tudi letos. To pa zaradi slabe žetve. Iz premogih krajev prihajajo poročila: «Velikanska vročina. Njive in travniki so požgani». Vsled tega se je bati, da bo ubogo rusko ljudstvo zopet trpelo lakoto.

Ponemčevanje Poljakov na Nemškem. Pruska vlada je izdala zopet jako krut ukaz: Vojake novince je izvežbati izključljivo v nemškem jeziku. Vsak vojak, ki radi nezadostnega znanja nemščine ni zadostno izvežban, mora služiti še jedno leto pri vojaki. S tem so seveda prizadeti tudi poljski vojaki novinci. Vidi se, da Nemci prehajajo iz ohole dobe v surovo dobo. Tako ne more ravnati noben plemenit narod z drugimi narodi!

Vojska v Južni Afriki. Angležem se je posrečilo, da so ujeli člane oranjske vlade in ob enem zgrabili vladne papirje. Iz papirjev je razvidno, da jih je od 75.000 prebivalcev oranjske države 35.000 na begu, 10.000 ujetih, 17.000 jih živi v mestih, ki so jih zasedli Angleži, 13.000 pa še je slobodnih. Angleži se lažejo, da sedaj pada Burom pogum in da utegne v Južni Afriki mej Buri zmagati stranka miru, ker ujeti

člani oranjske vlade so bili voditelji bojagumne stranke. V resnici pa se bodo Buri bojevali nadalje tako hrabro kakor dosedaj. V zadnjem času razvijajo Buri zelo živahno delavnost. General Botha pa je sporočil Angležem, da bode vse angleske častnike, ki mu pridejo v roke, postrelil, ako bodo Angleži koga izmed ujetih Burov obesili.

Katoliški ministerski predsednik na Danskem. Namesto odstopivšega protestantskega ministerstva Sehested pride na krmilo protestantskemu danskemu kraljestvu katoliški škof Holstein Ledreborg. Ta je bil v prejšnjih letih tudi protestant, a se je povodom nekega potovanja v Rim s svojimi stariši vred povrnil v katoliško cerkev. Nadejati se je, da bo novi mož zbral okolu sebe može čim največ sorodnega si mišljenja.

Dopisi.

Iz Št. Ilja v Slov. gor. (Zmaga naših mladeničev.) Znano je čitateljem «Slov. Gospodarja», da so bili naši domoljubni mladeniči ovajeni pred sodiščem, da so omazali v nemških (frankfurtarskih) barvah barvano tablo na šulferajnski soli v Št. Ilju. Dolgo se je motala ta stvar, a slednjič je vendar zmaga na naši strani. Vsi obtoženci so bili v soboto dne 20. julija pri obravnavi pri c. kr. okrajnem sodišču oproščeni kazni in stroškov.

Silno poparjena je vsled tega naša šentiljska nemškutarija. Mi gremo ponosno naprej! Tovariši! Ponosno dvignimo našo zastavo in pokazimo nasprotnikom našim, da smo poštene in mirni, ako nas nasprotniki v miru puste, a odločni in radikalno-narodni, če nas kdo napada. — Naša organizacija na katoliško-slovenski podlagi kaj bujno raste in v kratkem bomo slavili ustanovitev «katoliško-mladeniškega-izobraževalnega društva za Št. Ilj in okolico». Mlademu namerjavanemu društvu želimo: «Rasti in procvitaj v prid naroda slovenskega tu ob meji Slovenije!»
Branislav.

Iz ormoške okolice. (Slovenci, podpirajmo se!) Mesto Ormož je, kakor je po celi naši lepi slovenski domovini znano, veliko mesto — nemškutarjev in šenererjan-cev, a znano je tudi, da stanuje v tem mestu med plevelom nemškutarije še dokaj zavednih narodnih mož.

Imam mnogokrat priložnost priti v naše mestece po opravkih. Tukaj si ogledujem dejanje in nehanje Slovencev in nemškutarjev.

Ko sta se navečerjala dobro zabeljenih turšičnih žgankov, sta se položila v bajti na dolgo klop, ki je bila ob steni, in si tu dobro odpočila. Napaseni voli so legli pod gosto in košato smreko ne daleč od bajte.

Drugi dan je peljal Miha težko obložen voz v dolino, stric Franc pa je še ostal v planini.

Šlo je urno in veselo navzdol po razjedinih in jamastih globnjakih, prav tako, kakor nam popisuje Jurij Vodovnik vozarenje po pohorskih potih, pisoc:

Kmet desek naloži na voz pedeset,
Ši vole napase 'no oklene jih spet.
Jirs, Vaudi, Plaj, Muri, ga z gajžo nakuri,
Kancija hejc, hejc, boš mogo kaj vlect."

Kdo je mislil, da bo ta voznja za Miheca tako nesrečna in za Lukeževo hišo tako žalostna in osodepolna!

Pripeljal je srečno na širšo gozdno plan v Boharinji. Tukaj je ležal prek ravne, neizdolbljene poti debel, gladko okleščen bor. Miha je hotel speljati težek voz čez bor, ki je ravno zapiral pot. Voli prekačajo brez vsake ovire debeli valec, ali prednji kolesi nočeta steči čez deblo. Da bi spravil voz naprej, stopi Miha na stran k volom ter jih krepko požene. Voli potegnejo z vso močjo.... Okleščen bor se začne valjati....

Zunaj vasi so posestvu pripadajoče njive, travniki, pašniki in gozdi.

Stari Lukež je redil po šestere glav goveje živine, do 20 ovac, včasih nekaj koz, po 20 svinj, precej kokošij in več puranov.

Imel je svoj domači mlin in lep vinograd na Prihovi.

* * *

Pri Lukežih je bilo čvetero otrok, ena hči in trije sini. Hči Barba se je omožila na Urbanovo, najstarejši sin Martin v Sopoče v Boharinji, srednji sin «Juhan» je bil slaboumen in le za pastirja sposoben, najmlajši sin Miha, to je tisti, ki se je ponesrečil, pa je bil ravno prevzel domačijo, dasi še ni bil dopolnil 20. leta.

Na Lukežem je živel tudi starega gospodarja brat Franc. Na desni nogi šantav, ni bil za vsako delo, posebno ne za delo na polji. Po zimi je orodje popravljaj, koše in jerbace pletel, coklje delal, treske kalal, stelo sekal in živini stregel. Po leti pa je hodil v planino strešne skodle (šikeljne) delat, da si je s tem kaj zaslužil za to in ono potrebo, zlasti za ljubi tobaček.

Franc je bil visoke rasti, desno nogo je imel v kolenu sloko in trdo, ker se je bil s sekiro na koleno vsekaj. Nosil se je prav po stari pohorski noši. Imel je dolge, čez tilnik

segajoče lasi, gladko obrt obraz, na glavi črn klobuk z nizko oglavnico, oprsnik z dolgo vrsto okroglih svetlih gumbov, dolgo, zadi na tri krila prirezano črno suknjo iz domačega sukna, dolge ozke hlače in čevlje na kveder, gosto z zrebli podkovane.

Kakor druga leta, šel je Franc tudi v poletju 1863 v planino kalat skodle. Les pa v planini ni stal nič, ker je delal skodle iz rtin, ki se pri napravljanju plovov kakor votli spodnji del debela odžagajo. Za živež je vzel seboj mešič turšične moke, potrebne zabeli in soli. Razen tega je še položil v koš, ki ga je vzel pri odhodu na hrbit, piskrček, skledico, ponvo, roglo in leseno žlico; izmed orodja sekiro in kalanco. Stanoval je v drvarski bajti, kahal si je sam.

Kake štiri tedne po Francetovem odhodu mu je sledil z vozom in voli v planino Lukežev Miha, da mu zapelja nakalane, v snope povezane strešne skodle v Zreče k lesotrzcu.

Dospel je do strica Franca še pred mrakom. Izpregel je pred bajto vole in jih spustil past. Potem pa sta Franc in Miha kar hitro naložila pripravljene skodle na voz ter jih trdno povezala z verigami.

Miha je stopil zdaj za vola, da jih prižene bliže bajte, stric Franc pa je šel v bajto večerjo kuhat.